

**En kvalitativ undersøgelse af
langtidseffekter af
Masteruddannelser**

Gennemført for Københavns Universitet
Kompetenceenheden
Af Uiveman Explorative A/S

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	3
Baggrund	4
Formål	4
Metode	5
KONKLUSION & ANBEFALINGER	6
HOVEDRESULTATER	10
To forskellige uddannelser	11
De to målgrupper	11
Rammer	12
Temaer	13
De masteruddannedes syn på sig selv	14
Selvtillid	14
Faglighed	15
Konkret karrieremæssig udvikling	17
Andres syn på de masteruddannede	18
Den nærmeste familie	18
Venner	19
Arbejds-mæssige relationer	20
Et samfundsmæssigt perspektiv	21
Konkrete forandringer	23
Nye arbejdsopgaver/ny stilling	23
Lønstigninger	24
Gode råd og forslag til forbedringer	25
Forud for masteruddannelsen	25
Undervejs i masteruddannelsen	26
Efter masteruddannelsen	27
Fremtiden	30

Indledning

Baggrund

Masteruddannelserne er forskningsbaserede uddannelser, der bygger ovenpå de uddannelser, de studerende har i forvejen. De masterstuderende tager som oftest uddannelsen sideløbende med et arbejde, og uddannelserne er tilrettelagt med dette for øje. Den enkelte studerende skal selv finansiere sin masteruddannelse, men får ofte hjælp hertil fra sin arbejdsgiver.

Der eksisterer pt. meget lidt viden om, hvilke effekter og konsekvenser masteruddannelserne har for de færdiguddannede på længere sigt, og nærværende undersøgelse er iværksat med det formål at tilvejebringe denne viden.

Man har valgt i nærværende sammenhæng at fokusere på to masteruddannelser som eksempler på uddannelsen: Master i Konfliktmægling og Master i Professionsudvikling. Hensigten er at lade undersøgelsen omfatte et udvalg af kandidater, som har færdiggjort en af disse to uddannelser i 2004. Disse kandidater har været ude at arbejde med deres masteruddannelse i bagagen i over et år, og på baggrund af dette tidsrum må man formode, at effekten og eventuelle ændringer som følge af uddannelsen er indtruffet eller indenfor rækkevidde.

Undervejs i deres uddannelse har de studerende (nu færdiguddannede) på netop ovennævnte masteruddannelser deltaget i en anden undersøgelse omhandlende blandt andet deres motivation for at give sig i kast med uddannelsen, deres oplevelse af uddannelsen og deres forestillinger om, hvad den efterfølgende kan bruges til. Derudover er der tidligere gennemført en undersøgelse omkring, hvordan og hvorfor virksomheder og chefer beslutter, at deres medarbejdere kommer på en masteruddannelse. Begge disse undersøgelser har fungeret som baggrundsviden.

Formål

Det overordnede formål med nærværende undersøgelse er at få indsigt i masteruddannelsernes langtidseffekt.

Følgende spørgsmål ønskes i denne forbindelse belyst:

- Hvilke forandringer har fundet sted på såvel det arbejdsmæssige som det personlige plan, og hvilke forudsætninger og faktorer har været medvirkende hertil?
- Hvilke forventninger har de masterstuderende indledningsvis haft? I hvilken udstrækning og på hvilken måde er disse forventninger blevet indfriet?
- Hvad kunne have været bedre i forhold til at øge effekten af masteruddannelserne, og hvad skal man som masterstuderende og udbyder af uddannelserne være opmærksom på for at opnå den bedste effekt?
- Hvilke foranstaltninger og tiltag kan bidrage til at støtte op omkring de masteruddannede undervejs i og efter endt uddannelse med henblik på at opnå den mest optimale effekt?

Metode

Undersøgelsen blev gennemført i form af to gruppediskussioner af hver to timers varighed. Grupperne havde følgende karakteristika:

	Gruppe 1	Gruppe 2
Sted	København	København
Dato	22. november 2005	29. november 2005
Krav	Færdiguddannede fra Master i Professionsudvikling ved Københavns Universitet i 2002	Færdiguddannede fra Master i Konfliktmægling ved Københavns Universitet i 2002
Deltagere	6	5

Københavns Universitet stod selv for invitation og honorering af deltagerne.

Kontaktpersoner

Kompetenceenheden ved Københavns Universitet
Ulveman Explorative A/S

Philip Sønderberg
Rikke Plougsbæk/Susanne Ulveman

Nærværende rapport er udarbejdet af Rikke Plougsbæk i samarbejde med Susanne Ulveman.

Undersøgelsen er gennemført efter de af ESOMAR udarbejdede retningslinjer for kvalitative undersøgelser, og det gældende ESOMAR kodeks er overholdt.

Konklusion og anbefalinger

Nærværende undersøgelse er baseret på to gruppediskussioner af hver ca. to timers varighed i København. Deltagerne er færdiguddannede i 2004 fra henholdsvis Master i Professionsudvikling og Master i Konfliktmægling, som er brugt som eksempler på uddannelsen.

Det er tale om to forskellige uddannelser med forskelligt indhold, forskellig undervisningsform og forskellige forudsætninger hos de studerende. De to uddannelser kan og skal derfor ikke sammenlignes direkte, men derimod bruges som eksempler på masteruddannelsen.

Generel stor tilfredshed

Blandt deltagerne er der en meget stor tilfredshed med masteruddannelsen generelt. Særligt lægger deltagerne vægt på, at:

- Det er inspirerende at lære nyt
- Det er givende at møde andre mennesker
- Det er en rigtig god fornemmelse at vide, at man har gennemført

De fleste af deltagerne er i 50'erne, og det opleves som en meget stor tilfredsstillelse, at man på et relativt sent tidspunkt i sin karriere er i stand til at tilegne sig et helt nyt stofområde og gennemføre en uddannelse, der er meget krævende.

Masters i Konfliktmægling

Stor tilfredshed

Også mødet med andre mennesker er givende og udfordrende og flere – særligt på masteruddannelsen i Konfliktmægling – værdsætter det nye netværk, som de har fået i kraft af uddannelsen.

Der er således en generel stor tilfredshed, men særligt de uddannede i Konfliktmægling er meget begejstrede, og meget tyder på, at denne begejstring hjælpes godt på vej af nogle specifikke faktorer, som er til stede ved netop denne uddannelse:

- Man får nogle redskaber, som kan bruges i dagligdagen og i alle livets sammenhænge – både privat og arbejdsmæssigt
- Det er et begreb, der er "oppe i tiden" – omverdenen har interesse i det
- Det er håndgribeligt og let forståeligt – let at tale om med andre
- Det har samfundsmæssig relevans – demokrati, dialog, hvor konfliktmægling har stor betydning

Frustrationer

Selvom der således er mange positive faktorer, der påvirker oplevelsen af masteruddannelsen i Konfliktmægling, giver deltagerne herfra udtryk for, at de ikke synes, at deres nyerhvervede kompetencer efterspørges i tilstrækkeligt omfang. Forklaringen er ifølge deltagerne selv en manglende modenhed i markedet, snarere end manglende lyst til at tage konfliktmægling ind i diverse arbejdsopgaver. Fx nævnes det,

at man i England og USA i langt højere grad benytter konfliktmægling i forskellige arbejdsmæssige sammenhænge, fx inden for jura og forsikring. Det opleves således i høj grad at være et spørgsmål om tid, før man i Danmark begynder at bruge konfliktmægling mere.

Det skal bemærkes, at nogle af deltagerne fra Konfliktmægling nævner, at der allerede nu findes mediator-advokater i Danmark, som tilsyneladende ikke anerkender masteruddannelsen i Konfliktmægling som god nok.

Masters i Professionsudvikling

Stor tilfredshed

Også de uddannede i Professionsudvikling er glade for deres uddannelse, men begrundelserne er nogle lidt andre end blandt de uddannede i Konfliktmægling:

- De uddannede i Professionsudvikling har fået en ny akademisk tilgang til mange ting – et kvalitativt spring
- De føler sig langt mere fagligt kompetente end før

De uddannede i Professionsudvikling kommer modsat de uddannede i Konfliktmægling ikke fra en akademisk baggrund og til trods for løbende efteruddannelse, opleves masteruddannelsen for dem som et anderledes kvalitativt fagligt løft, hvor de tilegner sig en helt ny måde at forholde sig til omverdenen på, hvilket de både personligt og fagligt har stor glæde af.

Også konkret i forhold til deres arbejdsområder og arbejdsopgaver har de uddannede i Professionsudvikling en oplevelse af at være fagligt meget velkvalificerede, idet de besidder både en teoretisk og praktisk viden.

Frustrationer

Men mens de uddannede i Konfliktmægling har flere faktorer, der påvirker positivt til effekten af uddannelsen, er de uddannede i Professionsudvikling oppe mod nogle faktorer, som gør det modsatte:

- Uddannelsen er diffus og svær at forholde sig konkret til
- Det er svært at forklare, hvad det handler om – svært at forstå for andre – svært at involvere sig i for andre
- Der er ikke den store opmærksomhed fra omverdenen
- Flere er med masteruddannelsen "vokset ud" af deres job
- Nogle oplever, at de med deres nye akademiske tankegang har flyttet sig fra deres venner

Alene navnet "Professionsudvikling" er svært at forholde sig til, og deltagerne selv har også svært ved at forklare, hvad det egentligt dækker over. På denne måde bliver kommunikationen med omverdenen (venner, kolleger) svær, for hvad skal man spørge om? Og hvad skal man svare?

Samtidigt sker der et kvalitativt fagligt løft fra professionsniveauet til det akademiske niveau, som er svært for flere af deltagerne fra Professionsudvikling at håndtere både fagligt og for nogles vedkommende også personligt. Når deltagerne efter endt masteruddannelse kommer tilbage til deres hidtidige arbejdsopgaver, føler de sig ofte overkvalificerede, og da det er svært for omverdenen helt at forstå, hvilke kompetencer de

har, og ikke mindst svært for dem selv helt at forklare, hvad de kan, oplever de en frustration. Mange flytter sig derfor og får nye arbejdsopgaver og/eller ny stilling, hvor de i højere grad kan udnytte de kompetencer, de har fået, men stadig på en ikke særlig veldefineret måde.

Ovenstående skal sættes i sammenhæng med, at flere af dem, der er uddannede i Professionsudvikling, har indgået i et planlagt uddannelsesforløb på arbejdspladsen. Der er altså et udtalt krav fra arbejdspladsens side om uddannelse, som, når den masteruddannede kommer tilbage, ikke bliver udnyttet i tilstrækkeligt omfang. Ikke fordi man ikke vil, men fordi det er svært håndgribeligt.

Med den nye selvtilid til egen formåen har flere kastet sig ud i at søge nye stillinger og har fået dem. Måske ikke som en direkte konsekvens af masteruddannelsen, men den har ifølge deltagerne bestemt fungeret som en slags adgangsbillet til i det hele taget at turde søge.

På det personlige plan har masteruddannelsen betydet, at flere af dem oplever at have flyttet sig ud af deres tidligere sociale relationer, hvilket ikke altid er lige positivt, og hvilket bevirker, at flere af dem ikke taler så meget med deres venner om uddannelsen, og hvad de har lært. Hvis vennerne derimod har en akademisk baggrund, er der en generel oplevelse blandt deltagerne af, at masteruddannelsen ikke regnes som ligeså "fin" som en "rigtig" akademisk uddannelse. I begge tilfælde og sammenholdt med den diffusitet, som uddannelsen også har i arbejdsmæssig sammenhæng, befinder flere af de nyuddannede i Professionsudvikling sig i en slags tomrum og ensomhed, når de bliver færdige.

I den nære familie har deltagerne derimod meget glæde af masteruddannelsen, og de oplever i højere grad at kunne diskutere med mand og større børn, end de kunne før, og alt i alt har de en langt større tro på sig selv efter endt uddannelse.

Anbefalinger

Vi vil ud fra nærværende undersøgelse og med henvisning til de tidligere gennemførte undersøgelser anbefale følgende:

- Synlighed om uddannelserne generelt (det vil også kunne "gøde" jorden for de uddannede i Konfliktmægling)
- Information til ledere/chefer (de workshops, der har kørt, lyder som et virkelig godt initiativ)
- At gøre kompetencerne i Professionsudvikling mere håndgribelige, fx ved at de studerende selv definerer deres kompetencer undervejs og/eller i slutningen af uddannelsesforløbet. Eventuelt vil man også kunne opnå større forståelse for uddannelsen, hvis navnet ændres til noget, der er nemmere at afkode

Hovedresultater

To forskellige uddannelser

Indledningsvis er det væsentligt at pointere, at nærværende undersøgelse har omhandlet to forskellige uddannelser, Master i Professionsudvikling og Master i Konfliktmægling, og at resultaterne af undersøgelsen skal ses i lyset af de to uddannelsers forskellighed. De to uddannelser har forskelligt indhold og er opbygget på forskellig vis, ligesom også de studerendes forudsætninger generelt er forskellige på de to forskellige uddannelsesretninger. Den enkelte uddannelse skal derfor som udgangspunkt ses og vurderes særskilt og i sin egen ret.

Når der i nærværende rapport er draget sammenligninger mellem de to uddannelser, skyldes dette primært, at de to uddannelser har udgjort hinandens reference i undersøgelsen, og at det at sætte dem i forhold til hinanden også bidrager med væsentlig information i den samlede forståelse. Netop uddannelsernes forskellighed betyder nemlig, at de på nogle punkter resulterer i forskellige effekter – et forhold, der ikke på samme måde ville være blevet belyst, hvis undersøgelsen kun havde omhandlet én masteruddannelse, eller hvis der var blevet skrevet to selvstændige rapporter på baggrund af undersøgelsen.

Muligheden for at bruge de to uddannelser som hinandens referencer giver således nogle unikke muligheder for en øget forståelse. Samtidigt er det væsentligt at pointere, at de to uddannelser er valgt som eksempler blandt flere.

De to målgrupper

Målgrupperne for nærværende undersøgelse har været færdiguddannede fra 2004 fra uddannelserne Master i Professionsudvikling og Master i Konfliktmægling fra Københavns Universitet. I alt 11 masteruddannede har deltaget i undersøgelsen, fordelt på seks fra Professionsudvikling og fem fra Konfliktmægling.

For begge uddannelser gør det sig gældende, at nogle af deltagerne i nærværende undersøgelse har deltaget i den tidligere undersøgelse omhandlende deres motivation for, oplevelse af og forestillinger om masteruddannelsen, mens andre ikke har været direkte involveret i den tidligere undersøgelse.

Aldersmæssigt ligner deltagerne i de to grupper hinanden. Hovedparten af deltagerne er i 50'erne, lidt færre i 40'erne og en enkelt i starten af 60'erne. Langt de fleste deltagere er gift eller samboende, ligesom langt de fleste har børn, fordelt på udeboende og hjemmeboende børn i begge grupper.

Kønsmæssigt adskiller de to grupper sig fra hinanden. Alle seks deltagere fra Professionsudvikling er kvinder, mens der er tre mænd og to kvinder fra Konfliktmægling. Denne undersøgelses kønsmæssige fordeling afspejler ikke præcist den faktiske kønsmæssige fordeling på de to uddannelser, men tendensen er, at der er en mere ligelig fordeling af de to køn på Konfliktmægling, mens der er en overvægt af kvinder på Professionsudvikling – sandsynligvis i en vis udstrækning sammenhængende med kønsfordelingen i de erhverv, som de to uddannelser hver især er orienteret imod.

Uddannelsesmæssigt er der også forskel på deltagerne i de to grupper, hvor der blandt deltagerne fra Konfliktmægling er flere, der har en akademisk uddannelse i forvejen, mens ingen af deltagerne fra Professionsudvikling tidligere har gennemført en akademisk uddannelse.

Mere specifikt har deltagerne fra Konfliktmægling uddannelsesmæssige baggrunde som advokater (to mænd), teolog, folkeskolelærer og pædagog, mens deltagerne fra Professionsudvikling har baggrunde som bioanalytiker (to kvinder), fysioterapeut (to kvinder), socialrådgiver og jordemoder. For hovedparten af deltagerne fra Professionsudvikling gælder det, at de er eller har været beskæftiget indenfor uddannelsesområdet.

Kommentar

Det skal bemærkes, at der inden for mange af undersøgelsens områder er en tendens til ligheder i holdninger og oplevelser mellem deltagerne uden akademisk baggrund fra Konfliktmægling og deltagerne fra Professionsudvikling. Hvorvidt disse ligheder primært hænger sammen med den ikke-akademiske baggrund, eller med den kønsmæssige lighed (de to ikke-akademiske deltagere er kvinder ligesom deltagerne fra Professionsudvikling) eller med øvrige faktorer, kan med det foreliggende materiale være vanskeligt helt at afgøre, men det er vores hypotese, at flere af disse faktorer spiller ind.

Deltagerne har efter henvendelse fra Universitetets Kompetenceenhed selv tilmeldt sig til at deltage i undersøgelsen. Som det er tilfældet i alle undersøgelser, hvor man selv aktivt skal melde sig til at deltage, bør man være opmærksom på, at der kan være forhold, som gør, at nogle er mere interesserede i at deltage end andre. Fx kan det være, at man som masterstuderende/masteruddannet i højere grad er indstillet på at deltage i undersøgelser omkring masteruddannelsen, hvis man som udgangspunkt er positivt stemt overfor denne. I hvert fald er det vigtigt at have in mente, at man i mindre grad kan sikre en repræsentativitet i undersøgelser, hvor deltagelse er baseret på personlig tilmelding.

Ligeledes bør man være opmærksom på, at tidligere deltagelse i undersøgelser omkring samme emne kan påvirke resultaterne i senere undersøgelser, fx ved at man i kraft af at deltage i en undersøgelse får igangsat nogle tanker, som har betydning for, hvordan man efterfølgende tænker – og dermed påvirker resultaterne i de senere undersøgelser.

Der spores dog ingen forskelle i denne undersøgelse mellem de deltagere, der henholdsvis har og ikke har deltaget i den tidligere undersøgelse. Deltagerne i den tidligere undersøgelse adskiller sig ikke fra "førstegangsdeltagerne" i forhold til holdninger til uddannelsen, oplevelse af uddannelsens effekt etc.

Rammer

Deltagerne har haft lidt forskellige rammer omkring masteruddannelsen med hensyn til betaling af uddannelsen og frihed i forhold til arbejde.

Hovedparten af deltagerne har fået uddannelsen betalt af deres arbejdsgiver. I de fleste tilfælde har der været tale om en fuld betaling af hele uddannelsen, mens der i et enkelt tilfælde har været tale om delvis betaling fra arbejdsgivers side og delvis selvfinansiering fra deltageren selv. Enkelte deltagere har selv finansieret hele uddannelsen beroende på, at vedkommende ikke var i arbejde på uddannelsens starttidspunkt, eller at vedkommende drev selvstændig virksomhed. En deltager, som startede med selv at betale uddannelsen, fordi hun netop var selvstændig, blev omkring halvvejs i uddannelsen ansat i en ny stilling, hvor hun fik forhandlet sig frem til, at arbejdsgiveren skulle betale resten af uddannelsen.

Generelt har deltagerne fået fri til undervisningen, når denne har fundet sted i arbejdstiden, uden selv at skulle kompensere ved fx at bruge af deres ferie. Denne frihed har dog for de fleste været mere principiel end reel, idet arbejdsmængden generelt ikke er blevet mindre for deltagerne.

For flere af deltagerne fra Professionsudvikling har masteruddannelsen dog været et krav, for at de fortsat kunne undervise, og for disse deltagere har masteruddannelsen derfor været en del af et planlagt forløb, hvor de i højere grad end de øvrige deltagere har fået fri til at studere.

Kommentar

Der spores som udgangspunkt ikke de store forskelle i effekten af masteruddannelsen deltagerne imellem, selvom nogle har fået mere fri til uddannelsen end andre. Det vigtigste synes at være, at der såvel blandt arbejdsrelationer som i familiemæssigt regi har været en accept af deltagerens uddannelsesforløb, hvilket tilsyneladende generelt har gjort sig gældende for deltagerne i denne undersøgelse.

Det skal dog bemærkes, at vi i nærværende undersøgelse netop har talt med deltagere, der har gennemført uddannelsen, og ikke har inkluderet dem, der ikke gennemførte.

Temaer

Forløbet i grupperne er bygget op omkring forskellige øvelser og diskussion af forskellige emner med det formål at få belyst deltagernes oplevelser af og holdninger til masteruddannelsen og dennes effekt fra flere forskellige vinkler og dermed at få en så fyldestgørende forståelse som muligt.

Som udgangspunkt for diskussionen blev deltagerne bedt om individuelt at tegne en "karriere-livslinje" og en "privat livslinje". Vi har i diskussionen taget udgangspunkt i den karrieremæssige livslinje.

Følgende temaer er relevante for forståelsen af masteruddannelsens effekt og skal derfor behandles:

1. De masteruddannedes syn på sig selv
2. Andres syn på de masteruddannede
3. Konkrete forandringer
4. Gode råd og forslag til forbedringer

De masteruddannedes syn på sig selv

I forhold til de masteruddannedes selvforståelse har masteruddannelsen haft såvel faglig som personlig betydning. Den faglige og den personlige del er ikke skarpt opdelte, men snarere i høj grad sammenhængende, hvorfor behandlingen af de to dele vil være overlappende.

I forståelsen af de masteruddannedes syn på sig selv og oplevelse af masteruddannelsens effekt er følgende elementer væsentlige:

- Selvtillid
- Faglighed
- Konkret karrieremæssig udvikling

Selvtillid

Generelt oplever deltagerne, at de i høj grad har fået et personligt løft via deres masteruddannelse. Masteruddannelsen har givet deltagerne rigtig meget selvtillid, såvel fagligt som personligt. De har i høj grad fundet det motiverende at lære nyt, og de er stolte af sig selv for at have gennemført uddannelsen.

"Det skyldes også en ganske elementær glæde ved at lære noget nyt. Det var hårdt, men det er også det hårde, der er morsomt. At blive udfordret voldsomt på sin arbejdsvej" (deltager fra Konfliktmægling)

"I en alder, hvor karrieren ikke kører videre deropad... men jeg ved, at jeg er i stand til at tilegne mig nyt stof" (deltager fra Konfliktmægling)

"I forhold til det felt, vi har arbejdet med, så føler jeg, at jeg har en kvalificeret holdning og ikke bare common sense" (deltager fra Professionsudvikling)

"Man er på et tidspunkt i sin karriere, hvor man oplever, man er blevet lidt slatten, men så oplever man, at man godt kan" (deltager fra Konfliktmægling)

Fagligt har masteruddannelsen medført, at deltagerne føler, de har udviklet sig og erhvervet nye kompetencer, og de føler sig efter masteruddannelsen meget fagligt kapable. Oplevelsen af at være fagligt kapable i kombination med den øgede selvtillid betyder, at deltagerne føler sig klædt på til og tør give sig i kast med projekter, som de før masteruddannelsen oplevede som udenfor deres rækkevidde. Mange af deltagerne har på denne baggrund bevæget sig rent arbejdsmæssigt, fx i form af nye jobs og/eller jobfunktioner.

"Jeg ville ikke selvstændigt have kunnet skrive en projektansøgning, jeg ville hverken have turdet eller være kvalificeret" (deltager fra Professionsudvikling)

"Det er vigtigt, at jeg har fået nye arbejdsopgaver på nogle felter, som jeg ikke ellers ville have fået" (deltager fra Konfliktmægling)

"Opgaverne bliver løst bedre med den her uddannelse i ryggen. Klienterne får løst deres konflikter på en langt bedre måde" (deltager fra Konfliktmægling)

Især for deltagerne fra Professionsudvikling har deres egen oplevelse af, at "de kan noget", givet dem modet til at søge nye stillinger, og det er tilsyneladende denne selvtillid snarere end erhvervelsen af det konkrete eksamenspapir på masteruddannelsen, der gør forskellen.

Deltagerne fra Professionsudvikling oplever derudover, at deres specielle kombination af praktisk erfaring/kompetence og det mere akademisk-faglige er positiv og berigende og udgør en god sammenhæng.

"Vi har ikke haft fem år til at læse, men vi har noget andet med os" (deltager fra Professionsudvikling)

"Jeg havde forventet, at jeg ville være på niveau med de klassiske kandidater, som er mine kolleger. Men i bakspejlet synes jeg næsten, at min model er bedre" (deltager fra Professionsudvikling)

Denne oplevelse står dog umiddelbart i stor kontrast til deltageres opfattelse af andres, ikke mindst akademikers, oplevelse af de masteruddannede og deres kompetencer, hvor masteruddannelsen ikke regnes for meget (se mere herom i afsnittet om andres syn på den masteruddannede).

Faglighed

Det faglige udgangspunkt for de to grupper er forskelligt. Blandt deltagerne fra Konfliktmægling har flere en akademisk baggrund, hvorimod ingen af deltagerne fra Professionsudvikling har dette. Denne forskel har tilsyneladende betydning for, hvilken faglig effekt de to grupper oplever, at masteruddannelsen har haft.

Deltagerne fra Professionsudvikling har generelt været igennem mange forskellige videreuddannelsesforløb, men de oplever masteruddannelsen som kvalitativt anderledes end de øvrige forløb. Hvor de øvrige videreuddannelsesforløb betragtes som en form for vedligeholdelse af kompetencer, opleves masteruddannelsen som et knæk i uddannelsesforløbet og en generel hævelse af niveauet - deltagerne foretager med masteruddannelsen et kvalitativt spring i deres uddannelsesforløb.

"Masteruddannelsen giver et trin opad, mere formelt end de andre uddannelser gør" (deltager fra Professionsudvikling)

"Det laver et knæk i professionen, igennem de 30 år, før var det efteruddannelse... en transformation" (deltager fra Professionsudvikling)

"Før masteruddannelsen kom, kunne man ikke flytte sig, der kunne man videreudvikle" (deltager fra Professionsudvikling)

"Jeg tog diplomuddannelsen i 1994, der rykkede jeg mig også, men masteruddannelsen adskilte sig på den måde, at den har lukket op ud af professionen" (deltager fra Professionsudvikling)

Det kvalitative spring er funderet i masteruddannelsens akademiske niveau, hvor metodelæring er et væsentligt element, som adskiller masteruddannelsen fra tidligere uddannelsesforløb. Deltagerne beskriver, at masteruddannelsen har bevirket, at de benytter sig af en anderledes form for refleksion end tidligere, og at de i arbejdsmæssige såvel som private sammenhænge er i stand til at indtage et helikopterperspektiv, som beriger dem i deres forståelse.

"Videnskaben holdt sit indtog i mit liv... og det gav en utrolig personlig udvikling i mit liv. Jeg gik fra at være en professionsuddannet til en universitetsuddannet" (deltager fra Professionsudvikling)

For de masteruddannede i Professionsudvikling, som ofte arbejder indenfor et undervisningsmiljø, betyder uddannelsen endvidere, at de får mulighed for at sætte deres egen dagligdag på arbejdspladsen yderligere i perspektiv. Fx beskriver de at kunne forholde sig til studerende i eksamensstressede situationer på en langt bedre måde, efter de selv har været igennem tilsvarende tilspidsede eksamensperioder på masteruddannelsen. På denne måde sætter masteruddannelsen dem i stand til bedre at varetage deres daglige funktion.

For deltagerne fra Konfliktmægling er den akademiske vinkel ikke på samme måde ny i kraft af, at flere af deltagerne i forvejen har en universitetsuddannelse. Det er således ikke den akademiske tankegang og refleksion, deltagerne hæfter sig ved, men snarere deres erhvervelse af nogle specifikke kompetencer som følge af uddannelsen.

Konfliktmæglingsuddannelsen har ifølge deltagerne betydet, at de har lært at håndtere konfliktsituationer både arbejdsmæssigt og privat, og de bruger denne kompetence i mange forskellige sammenhænge. Baseret på deltagernes udsagn fornemmes det, at Konfliktmæglingsuddannelsens indhold opleves som forholdsvis håndgribeligt og direkte brugbart efter endt uddannelse.

"Jeg har fået en bedre forståelse af min egen konflikthåndtering. I de samtaler, som er en stor del af mit arbejde, synes jeg, jeg har fået en masse" (deltager fra Konfliktmægling)

"Det forener min hverdagspraksis udi erhvervslivet med teori... Man kan forholde sig til det på en anden måde. Er bevidst om nogle ting på en anden måde" (deltager fra Konfliktmægling)

Desuden oplever deltagerne fra Konfliktmægling en interesse fra omverdenen i deres kompetencefelt, og denne interesse er medvirkende til at øge deltagernes fornemmelse af betydningen af deres faglighed yderligere.

Deltagerne fra Professionsudvikling oplever tilsyneladende deres masteruddannelse som lidt mere diffus i forhold til, hvad den efterfølgende konkret kan bruges til. De er på ingen måde i tvivl om, at de har lært en masse, har styrket deres faglighed og erhvervet sig nye kompetencer, men de er mindre sikre på den

specifikke anvendelse af deres nye faglighed og kompetencer. Denne tvivl kommer også til udtryk blandt omverdenen, og de oplever derfor ikke på samme måde, at deres faglighed "løftes og bæres oppe" af andre omkring dem.

Konkret karrieremæssig udvikling

Deltagerne oplever umiddelbart, at de har fået et fagligt løft som følge af masteruddannelsen. Samtidig sidder de dog generelt efterfølgende med en frustration over ikke at få brugt deres nyerhvervede kompetencer i den udstrækning, de gerne vil. Frustrationen gør sig gældende for deltagerne fra begge uddannelser, men den er tilsyneladende lidt forskelligt funderet de to uddannelser imellem.

Blandt deltagerne fra Konfliktmægling opleves det, at de i deres arbejde kun har få muligheder for at udøve konfliktmægling i praksis. Dette skyldes blandt andet, at konfliktmægling er et forholdsvis nyt område herhjemme, og at anvendelsen af det ikke er en fast bestanddel af eksisterende praksis. Fx beskrives det, at konfliktmægling er en fast procedure i mange advokat- og forsikringsammenhænge i lande som England og USA, men at man endnu ikke har taget dette til sig i Danmark. Deltagerne træder således ikke ud i en arbejdsverden, hvor de "bare" kan træde direkte ind i en konfliktmæglerfunktion. De er i en vis udstrækning nødt til selv først at skabe og gøre plads til denne funktion.

Dette betyder ikke, at deltagerne ikke føler, at de anvender deres konfliktmæglingsevner, men snarere at evnerne i mange tilfælde bruges mere indirekte, fx ved at deltagerne i højere grad end tidligere går ind i de konflikter, der måtte være – og formår at håndtere disse langt bedre. Nogle har forsøgt at udvide deres arbejdsområder til at inkludere flere konfliktmæglingselementer - fx har en deltager foreslået og fået indført undervisning i konfliktmægling på den uddannelsesinstitution, han er tilknyttet, og han varetager denne undervisning.

Deltagerne fra Professionsudvikling er ligeledes frustrerede over ikke at få brugt det, de har lært på masteruddannelsen, i en faglig sammenhæng. Deltagere oplever, at de efter masteruddannelsen kommer tilbage til den samme stilling som før, og at det er vanskeligt at gå fra at varetage et arbejdsområde på én bestemt måde til at skulle varetage samme funktioner på en måde, hvor de nyerhvervede kompetencer konkret inddrages.

"Efter masteruddannelsen... hvad gør jeg nu, det var en faglig nedtur rent arbejdsmæssigt, skal jeg blive eller...?" (deltager fra Professionsudvikling)

Følelsen af frustration er dog også funderet i, at deltagerens nye kompetencer indenfor Professionsudvikling er lidt diffuse og sværere håndgribelige, både for dem selv og for andre. Det er svært for deltagerne at definere og for andre at forstå, præcist hvad det er, de nu kan. Deltagerne er ikke i tvivl om, at de har erhvervet sig nye kompetencer og virkelig "kan noget", det er blot vanskeligt at definere, hvori de præcist består.

Den oplevede følelse af ikke at få anvendt de nye kompetencer i jobbet har for hovedparten af deltagerne fra Professionsudvikling resulteret i, at de har taget initiativer til at ændre deres arbejdsfunktion: De har søgt nye stillinger, de har fået nye stillinger, eller de har fået nye arbejdsopgaver.

Fem ud af seks deltagere fra Professionsudvikling har på denne måde taget initiativ til at få nye stillinger/arbejdsopgaver. For en enkelt af deltagerne i denne gruppe bruges masteruddannelsen primært "indadtil". For denne deltager er gennemførelsen af masteruddannelsen en personlig tilfredsstillelse (på samme måde som for de øvrige deltagere), og denne personlige tilfredsstillelse er tilstrækkelig værdifuld som effekt for hende. Det skal dog pointeres, at der er tale om den ældste af deltagerne, og at hun oplever at have alderen imod sig i forhold til eventuelt at skulle finde et nyt job. Denne opmærksomhed kan bidrage til, at hun vælger ikke at give sig i kast med at søge nyt job.

Kommentar

Masteruddannelsen har således haft følgende effekter for de masteruddannede:

- Stor selvtillid
- Følelse af faglig og personlig styrkelse
- Mod til at give sig i kast med nye projekter og arbejdsopgaver

Deltagerne sidder dog også tilbage med nogle frustrationer:

- Ærgrelse over ikke at få brugt deres kompetencer så meget som ønsket
- Oplevelse af diffuse kompetencer hos deltagerne fra Professionsudvikling

Andres syn på de masteruddannede

I forståelsen af omverdenens syn på de masteruddannede skal forskellige typer af "andre" inddrages:

- Den nærmeste familie: Ægtefælle, børn, forældre, søskende etc.
- Venner
- Arbejdsfaglige relationer: Kolleger, chefer etc.
- Et samfundsmæssigt perspektiv

Den nærmeste familie

Deltagerne giver generelt udtryk for, at de har fået god hjælp og støtte fra deres nærmeste familie i løbet af deres masteruddannelse. Dette har ikke mindst været værdsat og nødvendigt i eksamenssituationer, hvor deltagerne har haft meget travlt og har haft behov for opbakning for at kunne få hverdagen til at fungere.

Deltageres familier er stolte af dem og synes, det er sejt, at de har taget masteruddannelsen, ikke mindst i deres alder. Som det generelt er karakteristisk for omverdenen i relation til Professionsudvikling, har disse deltagere familier dog ingen reel fornemmelse af, hvad masteruddannelsen egentligt er og kvalificerer til. Familierne har dog været vant til, at deltagerne i løbet af deres arbejdsliv har været igennem mange omstillingsprocesser, som har betydet, at de kontinuerligt har haft lyst til og/eller været nødt til at videreuddanne sig. I forbindelse med masteruddannelsen oplever familierne ifølge deltagerne, at der her er tale om en anderledes type af uddannelse end dem, deltagerne tidligere har været igennem, ikke mindst fordi masteruddannelsen kræver mere af deltagerne og dermed også af familierne.

"Jeg fik meget opbakning. Og accept. Mange har sagt, at det var flot, at jeg tog den, fordi det ikke var et krav. Min familie synes, det var fint. Men ikke noget specielt, det har de været vant til. Selvfølgelig skulle jeg udvikle mig" (deltager fra Professionsudvikling)

"I min familie har der også været respekt om, at man også kan gå i skole, når man er så gammel. Sejt, at jeg også læste lektier, når min datter gjorde" (deltager fra Konfliktmægling)

"Konfliktmægling, indenfor jura er det soft law, men sammenlignet med teologien er det hardcore. Mine børn oplever mere respekt... det har noget med business at gøre" (deltager fra Konfliktmægling)

For deltagerne i Konfliktmægling gælder det, at deres familier meget konkret oplever effekten af Konfliktmæglingsuddannelsen, fordi deltagerne på baggrund af uddannelsen er blevet langt mere tilbøjelige til at tage de familiære konflikter, når de opstår, og deres håndtering af dem er blevet mere konstruktiv.

"Den største ting, der er sket, er, at jeg godt kan puste til konflikter. Jeg synliggør dem, fordi jeg også synes, jeg kan mestre dem" (deltager fra Konfliktmægling)

Deltagernes børn oplever ofte, at det er lidt sjovt, at deres mor eller far også læser lektier. De masteruddannede fra Professionsudvikling beskriver endvidere en tilfredsstillelse ved, at de nu i højere grad har mulighed for at hjælpe deres børn med lektierne, ligesom det er en god oplevelse for dem at "læse på niveau" med deres ældre børn. Der er ifølge deltagerne nu mulighed for at have nogle rigtig gode diskussioner med deres børn og mand, hvor de føler sig fagligt godt klædt på.

"Jeg har børn, der læser samtidigt... vi har mange gode diskussioner og har læst de samme teoretikere. Det er rigtig sjovt" (deltager fra Professionsudvikling)

Når dette ikke på samme måde kommenteres blandt deltagerne fra Konfliktmægling, formodes det at være sammenhængende med, at mange af disse deltagere i forvejen har en akademisk uddannelse.

Venner

Generelt oplever deltagerne, at deres venner har været forsømte, mens deltagerne har taget masteruddannelsen, simpelthen fordi de har haft travlt og i høj grad brugt deres fritid på at studere.

De faglige diskussioner fylder tilsyneladende ikke så meget i deltagernes samvær med deres venner. Deltagerne oplever dog alligevel, at deres masteruddannelse kan have en effekt i forhold til deres omgangskreds, og denne kan være forskellig afhængig af det faglige niveau i omgangskredsen.

For eksempel giver nogle deltagere udtryk for, at deres masteruddannelse har givet dem noget positivt i forhold til deres akademisk uddannede venner – om end akademikerne dog ikke anerkender masteruddannelsen som helt på niveau med deres egen akademiske grad.

"Min mand og mine venner er akademikere. De regner ikke min master for noget. Så det er for mig selv" (deltager fra Professionsudvikling)

Andre deltagere, hvis omgangskreds i mindre udstrækning er akademisk funderet, oplever til en vis grad at have uddannet sig ud af deres daglige sociale sfære. Deres omgangskreds har ikke den akademiske baggrund og mangler umiddelbart en reel forståelse af det konkret faglige og den generelt akademiske tilgang til tingene, som den masteruddannede har tilegnet sig i løbet af uddannelsen.

"Jeg tænker meget ensomhed, der er ikke så mange akademikere i min omgangskreds. Du uddanner dig ud af det sociale" (deltager fra Professionsudvikling)

De masteruddannede i Konfliktmægling har i mindre grad sådanne oplevelser, fordi mange af dem i forvejen er akademisk uddannede og derfor ikke på samme måde flytter sig fra et uddannelsesniveau til et andet. Modsat de masteruddannede i Professionsudvikling oplever deltagerne fra Konfliktmægling i relation til deres venner, at deres masteruddannelse tildeles mere anerkendelse og respekt, fordi den netop er indenfor konfliktmægling, der opleves som et interessant område og er "oppe i tiden". Der er således tilsyneladende mere opmærksomhed omkring Master i Konfliktmægling/emnet generelt end omkring Professionsudvikling.

Arbejds-mæssige relationer

Synet på de masteruddannede blandt deres arbejds-mæssige relationer er i en vis udstrækning forskelligt de to grupper imellem.

De masteruddannede i Konfliktmægling oplever tilsyneladende en større grad af professionel anerkendelse blandt kolleger. Konfliktmægling som område er "oppe i tiden", og deltagerne mærker en interesse fra deres arbejds-mæssige relationer på linje med den interesse, de oplever fra venner/familie. Derudover er konfliktmægling som område forholdsvis håndgribeligt for kolleger og overordnede at relatere til. Selvom man som kollega eller overordnet ikke har indsigt i, præcis hvad uddannelsen indeholder, har man en meget god forestilling om, hvad den masteruddannede kan, nemlig konfliktmægling, og man kan på denne baggrund forholde sig til den masteruddannedes kompetencer – i hvert fald på et overordnet og interessedskabende niveau.

"Jeg oplever, at mange, som ikke ved noget om konfliktmægling, er interesserede, fordi det er i konfliktmægling" (deltager fra Konfliktmægling)

"Det gik først op for mig, da jeg kom ind i det, hvor hjpt er" (deltager fra Konfliktmægling)

De masteruddannede i Professionsudvikling oplever ikke i samme grad denne professionelle anerkendelse. Deres kolleger og overordnede har sværere ved at relatere sig til masteruddannelsens indholdsområde, som umiddelbart forekommer dem lidt diffust, og de har svært ved at finde ud af, hvilke kompetencer den masteruddannede har erhvervet sig.

Den ledelsesmæssige opbakning til deltagerne fra Professionsudvikling er som udgangspunkt ikke mindre end den opbakning, deltagerne fra Konfliktmægling får fra deres ledelse, men fordi Professionsudvikling opleves som et diffust område, også af ledelsen, bliver den konkrete opbakning mere vanskelig. De mangler simpelthen viden om, hvad det er, den masteruddannede kan, og hvordan de helt konkret går ind og yder opbakning og støtte til vedkommende.

Som beskrevet finder deltagerne fra Professionsudvikling det selv vanskeligt at definere, hvad masteruddannelsen konkret har givet dem fagligt, og det er derfor svært for dem at hjælpe deres kolleger og overordnede på vej i forståelsen af, hvad det præcis er, de kan på baggrund af deres uddannelse.

"Det sværeste var det kollegiale, de forstår ikke, hvad man siger" (deltager fra Professionsudvikling)

I forhold til deres akademisk uddannede kolleger oplever deltagerne fra Professionsudvikling, at de via uddannelsen har fået et ryk opad, fordi den er universitetsbaseret. Oplevelsen er, at man stiger i graderne blandt disse kolleger, men der er samtidig en klar følelse af, at kollegerne med en akademisk baggrund ikke anerkender masteruddannelsen som niveaumæssigt lig deres egen baggrund, og de masteruddannede er i deres akademiske kollegers øjne således ikke "rigtige" akademikere.

"Det er sådan noget, man bare har taget i sin fritid for sjov" (deltager fra Professionsudvikling)

I såvel de sammenhænge, hvor kollegerne kan relatere til masteruddannelsens indholdsområde, som i de sammenhænge, hvor kollegerne har sværere ved dette, kan videndeling på arbejdspladsen være relevant, for at også andre end den masteruddannede får glæde af den nye viden. En sådan videndeling foregår dog ikke i særlig vid udstrækning på deltageres arbejdspladser.

Et samfundsmæssigt perspektiv

Der er ifølge deltagerne også et bredere samfundsmæssigt perspektiv, som er relevant i forhold til masteruddannelserne.

Overordnet opleves uddannelse generelt at være grundlaget for at videreføre samfundet og højne det generelle vidensniveau, og masteruddannelserne betragtes som et positivt bidrag i denne retning.

"Efter-, videre- og højere uddannelse er grundlaget for at videreføre det her samfund... Det er vigtigt at få højnet niveauet" (deltager fra Konfliktmægling)

Specifikt i forhold til Konfliktmæglingsuddannelsen har deltagerne herfra endvidere den betragtning, at det at lære at håndtere og løse konflikter i et større perspektiv kan bidrage til et bedre fungerende samfund. Konfliktmægling indeholder ifølge deltagerne elementer, som er i god overensstemmelse med tankerne om demokrati, dialog og samarbejde og dermed i tråd med, hvad der som samfund er værd at stræbe efter.

"Hvis vi kan være med til at få løst konflikterne, så tror jeg på, at samfundet bliver bedre at leve i" (deltager fra Konfliktmægling)

"Konfliktmægling passer i tiden, det er den vej, vi skal opdrage hinanden til" (deltager fra Konfliktmægling)

Kommentar

I relation til omverdenen har masteruddannelsen haft følgende effekter:

- Stolte familier
- Uddannelse er generelt positivt og udviklende for samfundet
- For deltagerne i Professionsudvikling
 - Oplevelse af at være bedre klædt på i diskussioner med mand, børn og akademiske venner
- For deltagerne i Konfliktmægling
 - Oplever interesse i og større anerkendelse af området fra såvel venner som arbejdsmæssige relationer – det er håndgribeligt og relativt nemt at forholde sig til
 - Konfliktmægling som område er positivt i et bredere samfundsmæssigt perspektiv

Primært deltagerne fra Professionsudvikling oplever frustrationer i relation til omverdenen:

- Oplevelse af mindre anerkendelse og interesse fra omverdenen – Professionsudvikling som område er ret diffust, og det er svært at definere og forholde sig, hvad de masteruddannede i Professionsudvikling egentligt kan
- Nogle deltagere flytter sig ud af deres sociale sfære, hvilket kan være negativt

Forskellen mellem oplevelsen af Konfliktmægling som et forholdsvist håndgribeligt område og af Professionsudvikling som langt mere diffust bevirker således, at der er nogle forskelle i effekterne af de to uddannelser. På denne baggrund vil det være hensigtsmæssigt at forsøge at gøre Professionsudvikling (og andre tilsvarende masteruddannelser) mindre diffust og dermed lettere at forholde sig til for såvel den masteruddannede selv som venner og arbejdsmæssige relationer. Det kan være ved at hjælpe de masteruddannede til en bedre forståelse af, hvilke kompetencer de besidder ("hjælp til selvhjælp"), enten undervejs i uddannelsesforløbet eller afslutningsvis.

Endnu en mulighed i denne forbindelse kan være at overveje navnet på uddannelsen og sikre, at det hjælper til forståelse af uddannelsens indhold og dermed den masteruddannedes kompetencer. I denne sammenhæng kan det eventuelt overvejes at ændre Professionsudviklings navn.

Konkrete forandringer

Den masteruddannedes syn på sig selv og andres syn på den masteruddannede er i en vis udstrækning baseret på oplevelser og fornemmelser og er som sådan mindre konkrete. I tillæg til deltageres oplevelse af deres eget og andres syn på dem selv, oplever de dog nogle meget konkrete forandringer som følge af deres masteruddannelse.

Deltagerne oplever konkrete forandringer indenfor følgende områder:

- Nye arbejdsopgaver/ny stilling
- Lønstigninger

Nye arbejdsopgaver/ny stilling

Hovedparten af deltagerne fra begge masteruddannelser har i dag nye arbejdsopgaver, enten i kraft af nye stillinger eller i tillæg til/som erstatning for gamle arbejdsopgaver i samme stillingsfunktion.

For nogle af deltagerne fra Professionsudvikling er masteruddannelsen som følge af nye regler en forudsætning for, at de kan fortsætte i deres undervisningsfunktion, og indgangen blandt disse deltagere har således været, at de efter masteruddannelsen skulle tilbage og varetage de samme arbejdsopgaver som før masteruddannelsen.

Helt generelt er tendensen blandt deltagerne fra Professionsudvikling dog, at langt de fleste ikke er forblevet i deres gamle stillinger, men har fået nye efter masteruddannelsen.

Ifølge livslinjerne har deltagerne fra Professionsudvikling generelt haft mange skift i arbejdsopgaver og stillinger. Specifikt i forhold til masteruddannelsen synes deltagernes skift til nye stillinger konkret funderet i, at de i høj grad oplever vanskeligheder med at vende tilbage til deres hidtidige stilling. Især deltagerne fra Professionsudvikling har haft svært ved at finde ud af, hvordan de specifikt skulle integrere deres nye kompetencer i deres arbejde, og oplevelsen har på denne baggrund været, at kompetencerne ikke blev udnyttet fuldt ud. Deltagerne har derfor følt sig overkvalificerede og har haft et behov for at flytte sig, og masteruddannelsen har givet dem mod til at søge nye stillinger, som de har fået og nu enten befinder sig i eller er på vej til.

Deltagerne fra Konfliktmægling er i højere grad forblevet i samme job som før masteruddannelsen. De oplever dog også at have udviklet sig, men snarere end at søge helt nye stillinger har de ændret eller udvidet deres repertoire af arbejdsopgaver og forsøgt at dreje sig mere i den retning, som masteruddannelsen har gjort dem interesserede i.

Der er dog også en tendens blandt de deltagere, som er forblevet i samme stilling, til, at de oplever sig som lidt overkvalificerede, fordi de nu er i stand til at varetage deres arbejdsopgaver meget bedre og mere kompetent, men ikke føler, at deres kompetencer og ressourcer udnyttes fuldt ud.

Lønstigninger

Inden gennemførelsen af gruppediskussionerne har deltagerne fået tilsendt et spørgeskema, der blandt andet omhandler eventuelle lønforandringer som følge af masteruddannelsen. Udsendelsen af spørgeskemaet er funderet i en betragtning om, at lønforhold eventuelt kan være følsomme emner at diskutere i plenum.

Otte deltagere i alt har afleveret spørgeskemaet (samtlige deltagere fra Professionsudvikling og to deltagere fra Konfliktmægling), og de konkrete lønstigninger kendes altså i disse, men ikke i de øvrige tilfælde.

Ud af de otte deltagere, som har besvaret spørgeskemaet, får syv deltagere i dag en højere løn end før masteruddannelsen. For to deltageres vedkommende ligger lønstigningen mellem 1000 og 2000 kr. månedligt, mens fem af deltagerne har oplevet en lønstigning på mellem 2000 og 5000 kr. månedligt.

Det er dog væsentligt at pointere, at mange af deltagerne (ikke mindst fra Professionsudvikling, hvorfra skemabesvarelsene primært kommer) har søgt nye veje og nu sidder i andre stillinger end før masteruddannelsen. Den angivne lønstigning er således ikke nødvendigvis en isoleret effekt af masteruddannelsen, men er tillige sammenhængende med deltagerens nye stillingsfunktion.

Endvidere skal det nævnes, at masteruddannelsen for flere af deltagerne fra Professionsudvikling er en del af et planlagt forløb, hvor også lønstigninger på forhånd er aftalte.

De masteruddannede fra Konfliktmægling berører ikke konkret spørgsmålet om lønforhold i diskussionen (og kun to deltagere har besvaret spørgeskemaet).

Kommentar

Generelt er en meget konkret effekt af masteruddannelsen, at hovedparten af deltagerne enten får nye stillinger eller nye arbejdsopgaver.

Når deltagerne fra Professionsudvikling i videre udstrækning flytter sig fra en stilling til en anden end deltagerne fra Konfliktmægling, kan dette hænge sammen med typen af jobs, som deltagerne fra henholdsvis den ene og den anden uddannelse har forud for masteruddannelsen. Fx er en hypotese, at man med en akademisk baggrund, som en del af deltagerne fra Konfliktmægling i forvejen har, i mange tilfælde sidder i en type stilling med forholdsvis stor frihed til at præge arbejdsopgaver etc. Dette er måske i mindre grad tilfældet for deltagerne fra Professionsudvikling, der ikke er akademisk uddannede i forvejen.

Forskellen på deltagerne i forhold til at have eller ikke have en akademisk baggrund er endvidere medvirkende til, at der er forskel på hvilken type af effekt, de oplever, at masteruddannelsen har. Den akademiske tilgang, som masteruddannelsen bidrager med, er ny for deltagerne fra Professionsudvikling, og masteruddannelsen udgør derfor et anderledes kvalitativt spring for disse deltagere end for deltagerne fra Konfliktmægling. Der kan i kraft heraf være tale om, at deltagerne fra Professionsudvikling såvel subjektivt som objektivt har sværere ved at integrere masteruddannelsen og dens akademiske indhold i deres tidligere jobfunktioner, end det er tilfældet for deltagerne fra Konfliktmægling, som allerede inden masteruddannelsen har arbejdet med deres akademiske baggrund.

Uagtet om deltagerne har fået nye stillinger eller er forblevet i de gamle, men har fået nye arbejdsopgaver, er der en generel tendens til, at de alle sidder med en frustration over ikke at blive brugt særligt meget i relation til deres nye kompetencer. De oplever, at de har fået en masse med sig fra masteruddannelsen, og er forundrede og frustrerede over, at deres nye kompetencer og ressourcer ikke udnyttes optimalt.

Gode råd og forslag til forbedringer

Deltagerne bedes afslutningsvis give deres input til, hvordan man kan sikre den bedst mulige effekt af uddannelsesforløbet for kommende masterstuderende. I denne forbindelse fokuserer deltagerne såvel på de aspekter, som de har oplevet som rigtigt gode og bevaringsværdige i deres eget uddannelsesforløb, og på aspekter, som kan indføres eller forbedres fremover.

Forud for masteruddannelsen

Der er stor enighed blandt deltagerne om, at de absolut vil anbefale masteruddannelsen til andre, hvilket i høj grad er funderet i deres egne oplevelser af stort udbytte og stor tilfredshed og positivitet.

En vigtig forudsætning for at starte på en masteruddannelse er for deltagerne, at der findes god information om uddannelsen. Herved får man som potentiel studerende mulighed for at sætte sig ind i, hvad det vil sige at tage en masteruddannelse, hvilket er et godt udgangspunkt for det videre forløb. Ifølge deltagerne er det vigtigt, at man gør sig nogle tanker om, hvad det kræver af tid og ressourcer at tage en masteruddannelse, inden man giver sig i kast med den. Især er det nødvendigt, at man sikrer sig sin families opbakning, da uddannelsen indebærer travlhed og på denne måde kræver accept fra familien.

Deltagerne i denne undersøgelse havde i mange tilfælde ikke meget konkrete forventninger forud for uddannelsen, hvilket var sammenhængende med flere forskellige faktorer.

Først og fremmest har valget af den konkrete masteruddannelse for nogle deltagere været meget præget af tilfældigheder. Nogle deltagere har været "tvunget" til at vælge Professionsudvikling af økonomiske årsager, eller fordi de forskellige uddannelsesretninger har skullet dækkes af medarbejderstaben. Hvis en kollega fx havde "sat sig på" en bestemt masteruddannelse, har det ikke været muligt for deltageren at vælge den samme masteruddannelse, fordi ønsket og kravet fra arbejdsgivers side har været at få dækket forskellige retninger og dermed få forskellige kompetencer til arbejdspladsen.

Dernæst har deltagerne været den første årgang på deres respektive masteruddannelser, og de har ikke haft så mange muligheder for at danne sig forventninger på baggrund af fx tidligere studerendes erfaringer eller meget udførligt informationsmateriale. Fornemmelsen er, at alting ikke er meget minutiøst planlagt, når man er første årgang, men at der løbende sker justeringer som følge af de ny erhvervede erfaringer, og det er derfor svært at have meget specifikke forventninger på forhånd. Omvendt kan der dog være noget spændende ved at være blandt de første på en uddannelse og på denne måde have mulighed for at præge denne.

Kommentar

Det er væsentligt at pointere, at selvom nogle deltagere fra Professionsudvikling som udgangspunkt har haft nogle begrænsninger i forhold til valg af masteruddannelsens retning, er de lige så positive omkring uddannelsen som de øvrige deltagere, inklusiv deltagerne fra Konfliktmægling, der i høj grad har valg retning på baggrund af interesse. De deltagere, som indledningsvis har haft visse begrænsninger i forhold til deres valg, har meget hurtigt i løbet af uddannelsen taget denne til sig og oplever på samme måde som de øvrige deltagere, at de har valgt det rigtige.

Fra tidligere gennemførte undersøgelser fremgik det ligeledes, at deltagerne ikke på forhånd havde meget specifikke forventninger til masteruddannelsen.

Undervejs i masteruddannelsen

Der eksisterer blandt deltagerne fra Professionsudvikling en forventning om, at uddannelsen skal give dem nogle værktøjer til at lave udviklingsorienterede opgaver indenfor deres arbejdsfelt, ikke mindst baseret på at dette indikeres af selve navnet "Professionsudvikling". Der er dog forskel på, i hvilken udstrækning deltagerne oplever, at denne forventning er blevet indfriet. Deltagerne er opmærksomme på, at erhvervelsen af de ønskede værktøjer kan være sammenhængende med deres valg af emne i forbindelse med den afsluttende opgaveskrivning, hvor nogle deltageres emnevalg i højere grad har hjulpet dem på vej i denne henseende end emnevalget blandt andre deltagere.

Forskellen i deltagernes oplevelse af forventningernes indfrielse eller mangel på samme er med til at understrege billedet af uddannelsen i Professionsudvikling som diffus. På Konfliktmægling får man nogle meget konkrete, håndgribelige og brugbare værktøjer med sig, hvorimod dette ikke på samme måde gælder Professionsudvikling, medmindre man meget målrettet selv formår at tilrettelægge sin uddannelse med dette for øje.

Deltagerne i Konfliktmægling er opmærksomme på, at man fra Konfliktmæglings side i dag forsøger at hjælpe de studerende til at komme i praktik, hvilket umiddelbart kan være med til at konkretisere uddannelsen endnu mere og bidrage til at få omsat teorien til praksis. Deltagerne havde undervejs i deres egen uddannelse et stort ønske om at komme i praktik og få lov og bruge deres konfliktmæglingsevner, og de bakker derfor som udgangspunkt op omkring dette nye initiativ. De mener dog, at man i forbindelse med et sådant initiativ bør tage højde for, at der kan være mange vanskeligheder forbundet med at skulle kombinere et praktikophold med et arbejde ved siden af.

Muligheden for at tage fag andre steder nævnes også som et aspekt, man godt fra universitetets side kunne forsøge at forbedre. En enkelt deltager fra Professionsudvikling har taget et semester på et universitet i udlandet, hvor oplevelsen var, at det var problemfyldt. Deltagernes holdning er, at man uden store vanskeligheder burde kunne tage fag andre steder end på ens egen masteruddannelse og på denne måde udvikle ens kompetencer yderligere. I øvrigt indikeres dette tilsyneladende som en mulighed fra uddannelsens side.

I forbindelse med opbygningen af uddannelsen er deltagerne fra Konfliktmægling utroligt positive omkring internat-formen, som de ser som måden at opbygge masteruddannelserne på også fremover. Internatet som ramme giver mulighed for koncentration og fordybelse, som er en generel mangelvare i dagligdagen

arbejdsliv. Derudover er internat-formen med til at understøtte opbygningen af et socialt sammenhold, hvilket deltagerne fra Konfliktmægling har tillagt meget stor værdi såvel undervejs i som efter uddannelsen.

Det sociale aspekt har generelt fyldt rigtig meget for deltagerne fra Konfliktmægling. Samtlige, der startede på deltagerens årgang i Konfliktmægling, har gennemført uddannelsen, og deltagerne beskriver, at det stærke sammenhold og den støtte, der blev ydet deltagerne imellem, har været en væsentlig faktor for deres meget positive oplevelse af uddannelsen.

Det sociale aspekt og sammenholdet har også været værdsat blandt deltagerne fra Professionsudvikling, men det samlede sociale engagement på deltagerens årgang fornemmes at have været mindre, hvorfor denne del tilsyneladende ikke fylder på helt samme måde som hos deltagerne fra Konfliktmægling.

Kommentar

Det sociale engagement på den enkelte masteruddannelse kan være sammenhængende med flere forskellige faktorer.

Undervisningsformen må formodes at have en betydning for det sociale engagement hos de studerende. Internat-formen understøtter opbygningen af et tæt socialt sammenhold, fordi de studerende opholder sig tæt sammen i nogle lidt længere perioder af gangen og på denne måde har bedre mulighed for at opbygge sociale relationer til hinanden.

Graden af socialt engagement kan derudover eventuelt hænge sammen med andelen af henholdsvis mænd og kvinder på den enkelte uddannelse. Overordnet set er der en tendens til, at mænd oftere tager sig tid til sociale arrangementer og networking i arbejdsmæssigt regi, mens kvinder oftere føler en forpligtelse overfor hjemmet og familien og derfor oplever mindre tid og energi end mændene til at engagere sig i det sociale.

Endvidere kan der være en relation hos den enkelte mellem graden af oplevet overskud og graden af socialt engagement. Der kan her være forskel på det oplevede overskud mellem personer, mellem mænd og kvinder, og eventuelt også mellem akademikere og professionsuddannede.

Efter masteruddannelsen

Efter masteruddannelsen, dér hvor deltagerne er i dag, oplever de på mange måder et behov for hjælp og støtte. De har færdiggjort en uddannelse, som de har været utroligt glade for, og som de føler har beriget dem på såvel et personligt som et fagligt plan, men de mangler i mange tilfælde forbindelsesleddet fra masteruddannelsen til "det virkelige liv".

Især deltagerne fra Professionsudvikling giver udtryk for efter endt uddannelse at befinde sig i et vadested, hvor de ikke rigtig ved, hvad der skal ske. Masteruddannelsen efterlader en form for tomrum, der er funderet i, at deltagerne i høj grad oplever, de har erhvervet sig mange nye kompetencer, men finder det vanskeligt at finde ud af, hvordan de konkret skal bruge disse i deres arbejde.

"Mange står i en form for tomrum. Det kan være tilfældigt. OK, nu kan jeg en hel masse nyt her, og jeg vender tilbage til mit gamle job..." (deltager fra Professionsudvikling)

Deltagerne fra Professionsudvikling udtrykker på denne baggrund i høj grad et ønske om hjælp til, hvad de skal gøre efter endt uddannelse, og de foreslår en form for studievejledning fra masteruddannelsens side. Udover det konkrete behov for at bedre at kunne integrere deres kompetencer i deres arbejde, efterlyser deltagerne hjælp til, hvor de kan bevæge sig hen efter masteruddannelsen, både i relation til typer af jobs, valg af fagforening og eventuelt videre uddannelse.

"De kunne godt lave noget på, hvis der er nogen, der vil videre, hvad gør man så. Hvis man vil videre uddannelsesmæssigt, hvordan gør man det" (deltager fra Professionsudvikling)

Deltagerne fra Professionsudvikling efterlyser endvidere muligheden for at danne netværk med andre, der som dem selv har rod i professionen og efterfølgende bygget ovenpå, fordi de gerne vil kunne erfaringsudveksle med andre med tilsvarende uddannelseskombination.

"Jeg sidder i en projektstilling, jeg gør det sammen med nogen, der har en akademisk uddannelse. Forudsætningerne er anderledes, jeg kunne godt bruge noget netværk med nogen, der har en professionsrod" (deltager fra Professionsudvikling)

Endvidere har deltagerne fra Professionsudvikling et ønske om, at der med mellemrum afholdes seminarer, hvor de har mulighed for at få fagligt input.

Et lignende ønske gør sig gældende for deltagerne fra Konfliktmægling. Deltagerne fra Konfliktmægling har dog til forskel fra deltagerne fra Professionsudvikling selv taget initiativ til at etablere kurser, hvor de vedligeholder og udvikler deres faglighed, og de er meget positive omkring, at universitetet tidligere har givet dem økonomisk støtte til at afholde disse kurser.

"Netværket til holdet er meget vigtigt... Vi mødes en gang om året, videreuddanner hinanden, det giver mig luft under vingerne og støtte" (deltager fra Konfliktmægling)

"De (universitetet) har støttet os økonomisk for at få os til at holde kurser, det var ret væsentligt" (deltager fra Konfliktmægling)

Deltagerne fra Konfliktmægling foreslår endvidere, at man fra universitetets side i højere grad gør brug af det aftagerpanel, som allerede eksisterer i dag. De har et ønske om, at der kommunikeres om masteruddannelsen til forskellige brancheorganisationer med det formål at øge synligheden og fortælle, hvad de som masteruddannede kan tilbyde de forskellige arbejdspladser og virksomheder.

Generelt er deltagerne forundrede og ærgerlige over, at de og deres nye kompetencer ikke bruges mere. Den manglende brug af dem kan være sammenhængende med, at omverdenen mangler viden om, hvad de masteruddannede kan, og hvordan deres kompetencer kan benyttes konkret arbejdsmæssigt. En øget synlighed vil således potentielt bidrage til en øget brug af de masteruddannedes kompetencer.

"Jorden er ikke gødet, så vi kan gå ud og manifestere. Vi skal opfinde. Jeg ved ikke, om der skal mere forskning til... Der skal nogle resultater til, noget synlighed" (deltager fra Konfliktmægling)

Det skal bemærkes, at der blandt deltagerne fra Konfliktmægling er en skuffelse over, at konfliktmægling ikke er særligt udbredt indenfor det danske juridiske system i modsætning til fx England og USA. Dette kan dog ikke bebrejdes masteruddannelsen, men er derimod endnu et signal om omverdenens manglende evne til at benytte sig af de masteruddannedes kompetencer. Specifikt i forhold til den juridiske verden er der dog tilsyneladende nogle politiske aspekter forbundet med den manglende brug af de masteruddannede. Det forlyder fra deltagernes side, at de danske mediator-advokater ikke anerkender de masteruddannedes uddannelse og kompetencer på konfliktmæglingsområdet, hvilket bevirker, at de masteruddannede i vid udstrækning får en oplevelse af at blive udelukket fra at benytte deres kompetencer.

"Efterfølgende, det eneste, jeg er skuffet over, er, at der ikke er kommet gang i den. Det kan uddannelsen ikke gøre for. Jeg har ikke haft en decideret mægling endnu" (deltager fra Konfliktmægling)

"De danske mediator-advokater, de kan ikke undgå at tage os med, men vi har jo ikke deres uddannelse..." (deltager fra Konfliktmægling)

Kommentar

Deltagerne befinder sig i dag efter masteruddannelsen og står således midt i at skulle etablere en overførelse af masteruddannelsen til deres nuværende arbejdsliv. De forskellige ønsker og behov, som fremkommer i undersøgelsen, er udtryk for, at dette stadie indebærer nogle vanskeligheder, og at de har behov for støtte for at gøre denne proces så vellykket som muligt.

Der synes således at være behov for, at Københavns Universitet og de enkelte masteruddannelser bliver mere fremtrædende også i denne fase, fx ved at tilbyde vejledning til den enkelte om muligheder efter endt uddannelse og bidrage til, at der informeres om masteruddannelserne i erhvervslivet, således at de masteruddannede og deres kompetencer i højere grad bliver synlige, også for andre end dem selv.

I denne forbindelse kan vi kun bifalde, at man fra Københavns Universitet og masteruddannelsernes side har taget initiativ til afholdelse af workshops for de masterstuderendes ledere. Dette bidrager til at øge synligheden af masteruddannelserne og giver lederne en god mulighed for at få en forståelse af, hvilke kompetencer de masteruddannede tilegner sig i løbet af uddannelsen, og hvordan disse efter uddannelsen kan anvendes på arbejdspladsen.

Endvidere har vi erfaret, at man som en del af Konfliktmæglingsuddannelsen skal bestå en praktisk prøve, og selvom dette aspekt ikke er blevet specifikt diskuteret i grupperne, er der ingen tvivl om, at også forskellige former for eksamener kan have en væsentlig indflydelse på såvel oplevelsen af uddannelsen som den efterfølgende overførelse af uddannelsens indhold til arbejdslivet. En praktisk prøve, hvor de studerende får afprøvet deres kompetencer indenfor området i praksis, bidrager til, at uddannelsen bliver endnu mere konkret og håndgribelig, ligesom den kan fungere som konkret bindeled mellem uddannelsens teoretiske del og det praktiske arbejdsliv. På denne måde kan en praktisk, konkret prøve undervejs i uddannelsesforløbet hjælpe til,

at man som færdiguddannet bedre formår at integrere sine ny erhvervede kompetencer i det praktiske arbejdsliv.

Den enkelte uddannelses grad af håndgribelighed er en betydende faktor i relation til dens effekt, idet håndgribelighed er med til at give de masteruddannede et bedre billede af deres faktiske kompetencer. Der kan på denne baggrund være behov for at tilføje en større håndgribelighed til nogle uddannelser, her eksemplificeret ved Professionsudvikling, eller i hvert fald til de masteruddannedes oplevelse af, hvad de kan.

Håndgribeligheden kan øges ved, at der undervejs i selve studieforløbet eller afsluttende i studieforløbet er større opmærksomhed på at hjælpe de studerende på vej i forhold til senere at kunne integrere de kompetencer, de erhverver i løbet af uddannelsen, i deres arbejdsliv.

Endvidere kan en ændring af uddannelsens navn eventuelt i sig selv gøre det mere konkret, hvad den indeholder, og hvad man som færdiguddannet kan.

Fremtiden

Undersøgelsen indikerer, at der for deltagerne er sket store forandringer på det personlige såvel som det faglige plan. De har fået meget selvtillid som følge af masteruddannelsen, og de oplever at have erhvervet sig nye faglige kompetencer. Mange af deltagerne har da også fået nye arbejdsopgaver og/eller nye stillinger, og andre står foran et stillingsskift i nær fremtid.

Deltagerne forestiller sig ikke, at masteruddannelsen i mange år fremover vil fortsætte med at have sådanne konkrete effekter, ligesom de heller ikke forestiller sig at kunne eller skulle blive ved med at "leve højt på" masteruddannelsen. Deres formodning er snarere, at de selv som masteruddannede efterhånden mere og mere vil få integreret den tankegang og de kompetencer, de har erhvervet sig i løbet af uddannelsen, i deres daglige arbejdsliv.

Deltagernes indstilling er på denne baggrund heller ikke, at de med masteruddannelsen nødvendigvis er færdige med at uddanne sig.